

การปรับตัวในยุคเปลี่ยนแปลง

~ หากโรงเรียนนายเรือถูกนำไปรวมเป็นโรงเรียนรวมเหล่า ~

น.อ.รศ.ดร.นเรศ เพ็ชรนิน
รองศาสตราจารย์ ฝายศึกษา โรงเรียนนายเรือ

๑. ยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงในรัฐบาลทักษิณ

รัฐบาลของไทยในปัจจุบันซึ่งมี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ได้นำความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ มาสู่ประเทศไทย โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริหารงานของหน่วยงานราชการ ตั้งแต่การปรับโครงสร้างส่วนราชการ การปรับกระบวนการทำงาน การปรับตัวของข้าราชการ ฯลฯ หลายคนอาจเห็นด้วยกับการปรับเปลี่ยนสิ่งต่าง ๆ ตามนโยบายของรัฐบาล แต่หลายคนก็คงไม่ค่อยยินดีที่จะยอมรับความเปลี่ยนแปลงเหล่านั้น การปรับเปลี่ยนต่าง ๆ จะทำให้ประเทศไทยของเราดีขึ้นได้หรือไม่ นั่นเป็นเรื่องของอนาคตที่ต้องติดตามพิสูจน์กันต่อไป ไม่มีสิ่งใดดีที่สุดสำหรับทุกยุคทุกสมัย ทุกสิ่งล้วนต้องปรับเปลี่ยนไปให้สอดคล้องกับสภาวะแวดล้อมรอบตัว ดังเช่นโลกและสังคมของเราในยุคนี้สมัยนี้ที่เปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างมาก หากเราไม่ปรับเปลี่ยนตัวเราเอง ก็คงจะยืนยงอยู่ไม่ได้

ในช่วง ๒-๓ ปีที่ผ่านมา รัฐบาลสนับสนุนและผลักดันการปฏิรูประบบราชการเพื่อให้ข้าราชการของไทยมีศักยภาพและสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมด้านต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และเทคโนโลยี โดยเริ่มจากการปรับเปลี่ยนโครงสร้างของกระทรวง ทบวง กรม และกำหนดกรอบของการบริหารราชการแผ่นดินให้สอดคล้องกับยุคสมัย ในปัจจุบันมี ๑๙ กระทรวงและ ๑ ทบวง มีการกำหนดโครงสร้างการบริหารราชการในแต่ละหน่วยงานให้มีความกระชับ รวดเร็ว และมีความคล่องตัวยิ่งขึ้น ซึ่งส่งผลให้ต้องปฏิรูประบบข้าราชการตามมาด้วย โดยมีการกำหนดหลักเกณฑ์และตัวชี้วัดต่าง ๆ ที่จะประเมินผลการทำงานของข้าราชการและหน่วยงาน การปรับโครงสร้างค่าตอบแทน การปฏิบัติงานโดยยึดความคุ้มค่าหรือผลสัมฤทธิ์ของงาน เป็นต้น

ในช่วงเวลาที่ผ่านมา รัฐบาลดำเนินการปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานต่าง ๆ ไปแล้ว คงเหลือเพียงกระทรวงกลาโหมที่ต้องปรับเป็นแห่งสุดท้าย ความจริงรัฐบาลใช้เวลาแก่กระทรวงกลาโหม และกองทัพ ต่าง ๆ ในการพิจารณาปรับโครงสร้างมานานกว่า ๓ ปี ผู้เขียนเองเคยได้ยินได้ฟังว่ามีการพิจารณาเพื่อปรับโครงสร้างกองทัพไทยให้เหมาะสมขึ้น แต่ระยะหลัง ๆ กลับเงียบไปเสียเฉย ๆ มาถึงวันนี้ รัฐบาลสั่งการเป็นนโยบายว่า ภายในกันยายน ๒๕๔๗ รัฐบาลจะผลักดันให้ออกพระราชบัญญัติปรับโครงสร้างกระทรวงกลาโหม จึงให้กระทรวงกลาโหมเร่งพิจารณาปรับโครงสร้างให้เสร็จสิ้นภายในปีนี้ และเท่าที่ได้ยินได้ฟังมา กระทรวงกลาโหมได้สั่งการให้หน่วยราชการต่าง ๆ ในกำกับ กำหนดโครงสร้างใหม่เสนอต่อกระทรวงกลาโหมภายในต้นเดือนสิงหาคม ๒๕๔๖ นี้ โดยกระทรวงกลาโหมกำหนดวัตถุประสงค์ของการ

การปรับโครงสร้างหน่วยราชการไว้ ๓ ประการคือ

- ลดความซ้ำซ้อนของหน่วยงาน โดยจัดกลุ่มงานที่มีลักษณะงานคล้ายคลึงกันไว้ด้วยกัน
- ประหยัดงบประมาณ
- ปรับปรุงการทำงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

จากนโยบายดังกล่าว ทำให้กระทรวงกลาโหมต้องแบ่งกลุ่มงานให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้นโดยยึดหลัก ๓ ประการดังกล่าวข้างต้น ซึ่งขณะที่กำลังเขียนบทความนี้ หน่วยต่าง ๆ กำลังร่วมถกแถลงเพื่อพิจารณาปรับโครงสร้างกันอย่างหนัก เพื่อนำเสนอให้ทันตามกำหนดเวลา ในขั้นต้นนี้ทราบว่า จะเร่งพิจารณา โครงสร้างของหน่วยขึ้นตรงกระทรวงกลาโหมให้เสร็จก่อน บังเอิญผู้เขียนได้รับเกียรติให้ไปร่วมสัมมนาเรื่องการปรับโครงสร้างของกลุ่มงานวิจัย ซึ่งมีแนวคิดที่จะรวมหน่วยงานวิจัยของแต่ละเหล่าทัพเข้าด้วยกัน และก็ลองคิดไปว่าเป็นไปได้หรือไม่ ที่การปรับโครงสร้างของกลุ่มด้านการศึกษาในกระทรวงกลาโหมจะรวมหน่วยศึกษาบางหน่วยเข้าด้วยกัน เช่น โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ โรงเรียนนายเรืออากาศ รวมกันเป็นโรงเรียนรวมเหล่า และรวมโรงเรียน เสนาธิการทั้งสามเหล่าทัพเข้าด้วยกัน เป็นต้น

๒. ความเป็นไปได้ของการรวมโรงเรียนเหล่าทั้งสามเหล่า

อย่าเพิ่งคิดว่า “เป็นไปได้ไม่ได้” เพราะรัฐบาลในยุค พ.ต.ท.ทักษิณ นี้ อะไรก็เป็นไปได้ เพราะที่ผ่านมา กระทรวงทั้ง ๑๙ กระทรวงนั้น ก็ถูกผ่าตัดและจัดโครงสร้างใหม่เรียบร้อยแล้วโดยรัฐบาลไม่ต้องถามความเห็นหรือความสมัครใจของหน่วยเดิม สำหรับกระทรวงกลาโหมนั้น รัฐบาลให้โอกาสพิจารณาผ่าตัดตัวเองก่อน แล้วนำเสนอรัฐบาลไปพิจารณา (รัฐบาลอาจมีโครงสร้างที่ได้เตรียมไว้แล้ว) นับเป็นโอกาสทองของเราที่จะนำบทบาทของตนมาทบทวนและปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมสอดคล้องกับยุคสมัยและนโยบายของรัฐบาล ที่ต้องการปรับโครงสร้างกระทรวงกลาโหมให้กระชับรัด และยังคงดำรงสมรรถนะในการป้องกันประเทศได้ โดยใช้งบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ ถึงวาระนี้ หากไม่คิดเปลี่ยนแปลงตนเอง ก็คงต้องถูกเปลี่ยนโดยคนอื่นอย่างแน่นอน แม้กระนั้น ก็ยังมีหลายคนที่ไม่ตระหนักถึงข้อจำกัดและภัยคุกคามใกล้ ๆ ตัวยังคงยืนยันกรานว่า “ทุกวันนี้ก็ดีอยู่แล้ว ไม่ต้องการให้ใครมาปรับเปลี่ยนอะไรของตนหรือหน่วยของตน”

หากการพิจารณาปรับเปลี่ยนโครงสร้างของกระทรวงกลาโหมเป็นไปตามแนวทางที่กล่าวไว้ข้างต้นนั้นก็หมายความว่า โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ โรงเรียนนายเรืออากาศ อาจถูกนำไปจัดไว้ในกลุ่มเดียวกันหรือนำไปรวมกันเป็นโรงเรียนรวมเหล่า ซึ่งผู้เขียนก็คิดว่า อาจเป็นเช่นนั้นจริง เพราะเมื่อลองพิจารณาในสิ่งที่กล่าวต่อไปนี้จะเห็นว่า ก็พอจะเห็นความเป็นไปได้ของแนวทางดังกล่าว

๒.๑ นโยบายของรัฐบาล ต้องการปรับโครงสร้างของหน่วยงานราชการให้มีขนาดเล็ก ยืดหยุ่นได้ มีสายการบังคับบัญชาสั้นไม่ซ้ำซ้อน และรวมหน่วยที่มีภารกิจใกล้เคียงกันไว้ด้วยกัน หากพิจารณาคุณนโยบายหรือแนวทางที่รัฐบาลกำหนดดังกล่าว จะเห็นว่า กระทรวงกลาโหมก็จะต้องปรับตัวให้เป็นไปตามแนวทางนั้นด้วย แม้ว่าจะปฏิเสธแนวทางดังกล่าวก็คงทัดทานไม่ไหว หรืออาจจะถูกฝ่าโดยรัฐบาลเอง ไม่ต้องฟังข้อเสนองของกองทัพ ในจังหวะเวลานี้ ทางที่ดีที่สุดคือยอมรับการเปลี่ยนแปลงและความเป็นไปของยุทธศาสตร์ชาติ โดยเสนอแนวทางที่เราเจ็บตัวน้อยที่สุดและทำให้รัฐบาลพอใจ ยอมตัดนิ้วเราเองดีกว่าให้เขามาตัดแทน หากมองในแง่ดีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงในครั้งนี้ อาจทำให้กองทัพไทยมีสมรรถนะสูงขึ้น มีการบริหารงานที่เปี่ยมประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นก็ได้

๒.๒ ผู้ใหญ่ระดับสูงในกระทรวงกลาโหมส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการรวมการ จากการพูดคุยกับผู้ใหญ่ในกระทรวงกลาโหมและนักวิชาการของกองทัพ ก็พอจะเห็นทัศนคติของท่านเหล่านั้นในเรื่องการรวมหน่วยศึกษา (ที่มีลักษณะเดียวกัน) ของกระทรวงกลาโหมเข้าด้วยกัน นอกจากนี้หากใครเป็นนักอ่านวารสารต่าง ๆ ของหน่วยงานในกระทรวงกลาโหม จะสังเกตเห็นว่ามักมีบทความหรือบทวิจารณ์ในลักษณะที่จะปรับปรุงระบบการศึกษาของกองทัพให้อยู่ในรูปแบบรวมการมากขึ้น เช่น การรวมการวิทยาลัยการทัพ การรวมการโรงเรียนเสนาธิการ การรวมการโรงเรียนนายร้อยฯ โรงเรียนนายเรือ และโรงเรียนนายเรืออากาศ เป็นต้น หากเราคิดว่า ผู้ที่จะเป็นกุญแจสำคัญในการปรับโครงสร้างของกระทรวงกลาโหมก็คือผู้ใหญ่หรือผู้รู้ในกระทรวงกลาโหม การรวมการของสถานศึกษาก็เป็นเรื่องที่เป็นไปได้เช่นกัน

๒.๓ แนวทางการปรับหลักสูตรการศึกษาของโรงเรียนเหล่าต่าง ๆ ที่ผ่านมามีการศึกษาของโรงเรียนเหล่าแต่ละแห่งมีความแตกต่างกันมาก กล่าวคือ เมื่อปรับการศึกษาเป็นหลักสูตรปริญญาตรี ๔ ปี แต่ละโรงเรียนก็ต้องปรับเนื้อหาของหลักสูตรให้สามารถสำเร็จการศึกษาได้ภายใน ๔ ปี ซึ่งทำให้การบรรจุวิชาชีพเฉพาะด้านของเหล่าทัพต่าง ๆ ลดน้อยลงไปด้วย สำหรับโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า และโรงเรียนนายเรืออากาศ นั้น คงไม่มีปัญหาอะไร เพราะไม่มีวิชาชีพเฉพาะด้านของแต่ละเหล่าทัพบรรจุไว้มากนัก (เน้นฝึกศึกษาเมื่อจบการศึกษาหลักสูตร ๔ ปีแล้ว) ซึ่งแตกต่างจากโรงเรียนนายเรือเดิมก็มีการบรรจุวิชาชีพทหารเรือไว้ตลอดทั้งหลักสูตรก็ต้องปรับวิชาชีพทหารเรือบางส่วนไปศึกษาต่อในช่วงการศึกษาต่อเนื่องหลังสำเร็จการศึกษาหลักสูตร ๔ ปี เมื่อเป็นเช่นนั้น หลักสูตร ๔ ปีของแต่ละเหล่าทัพก็มีความแตกต่างหรือความหลากหลายทางวิชาชีพน้อยลง หากนำมารวมกันทั้ง ๓ แห่งก็ไม่น่าจะกระทบต่อการศึกษาของแต่ละเหล่าทัพ เพราะสามารถจัดให้ศึกษาเพิ่มเติมเฉพาะวิชาชีพทหารเรือหลังจากจบการศึกษาหลักสูตร ๔ ปีแล้ว

๒.๔ การศึกษาต่อวิชาชีพเฉพาะด้านของแต่ละเหล่าทัพ สามารถดำเนินการได้หลังจากจบการศึกษาในหลักสูตรปริญญาตรี ๔ ปี แม้กองทัพเรือจะยืนยันว่า การฝึกศึกษาวิชาชีพทหารเรือต้องใช้เวลานาน หรือต้องเริ่มตั้งแต่ชั้นปีที่ ๑ นั้น ก็ลดน้ำหนักความสำคัญลงไป เพราะหลักสูตรใหม่หรือ

หลักสูตร ๔ ปีในปัจจุบันนี้ วิชาชีพทหารเรือก็มีจำนวนน้อยลง คงเหลือแต่วิชาการเรือ เดินเรือ และ วิชาการอาวุธยุทธวิธีบางส่วน สำหรับวิชาในสาขาอื่น ๆ แทบจะกล่าวได้เลยว่าหลักสูตรของแต่ละโรงเรียนในปัจจุบันไม่มีอะไรแตกต่างกันมากนัก แล้วเหตุใดจึงต้องลงทุนในเรื่องเดียวกันทั้ง ๓ แห่ง เช่น สาขาวิศวกรรมศาสตร์ด้านต่าง ๆ สาขาการบริหาร ฯลฯ ส่วนการฝึกวิชาชีพเฉพาะเหล่าทัพยังคงสามารถจัดการฝึกศึกษาซึ่งเป็นหลักสูตรวิชาชีพเฉพาะของแต่ละเหล่าทัพ ต่อเนื่องจากหลักสูตร ๔ ปีได้ เช่น โรงเรียนนายเรืออาจจะมิได้เพื่อฝึกศึกษาวิชาชีพทหารเรือโดยเฉพาะ โดยรับช่วงต่อจากโรงเรียนรวมเหล่า เป็นต้น

๒.๕ โรงเรียนนายร้อยฯสามารถรองรับการปรับเปลี่ยนเป็นโรงเรียนรวมเหล่าได้ทันที เนื่องจากมีพื้นที่ อาคาร และสิ่งอำนวยความสะดวกมากมายครบครัน แต่ก่อนโรงเรียนนายร้อยฯ รับนักเรียนได้ปีละประมาณ ๒๐๐-๓๐๐ คน แต่ปัจจุบันเหลือเพียงปีละประมาณ ๑๕๐ คน อาคารสถานที่ก็เหลือใช้ จึงมีผู้ใหญ่บางท่านเสนอแนวความคิดที่จะเปิดโอกาสให้บุคคลทั่วไปเข้ามาศึกษาในหลักสูตรภาควิชาการ ของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า แต่เมื่อจบการศึกษาไม่ต้องรับราชการทหาร แนวคิดนี้ก็ไม่ใช่เสียหายอะไร แต่การนำไปใช้จริงคงต้องคิดหนักและหาทางแก้ปัญหาต่าง ๆ อีกมาก และหากจะนำแนวคิดในการรวมโรงเรียนเหล่าทั้งสาม (หรือรวมโรงเรียนนายร้อยตำรวจด้วย) เข้าด้วยกัน สามารถใช้สถานที่ของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าได้ในทันทีไม่ต้องลงทุนเพิ่มเติมอีกมากนัก หากผู้เขียนเป็นผู้ตัดสินใจและต้องถูกจำกัดด้วยงบประมาณ คงต้องเลือกหนทางนี้

๒.๖ กระทรวงกลาโหมอาจต้องการสร้างสถาบันบัณฑิตศึกษาด้านการทหาร (ระดับปริญญาโท) ซึ่งมีแนวโน้มว่าจะเป็นจริง เพราะได้พูดกันเกี่ยวกับเรื่องนี้มานานแล้ว ทุกคนต่างเห็นด้วยกับการสร้างสถาบันบัณฑิตศึกษาไม่ว่าจะแยกตามเหล่าทัพหรือรวมกัน หากจะทำจริงก็คงต้องเป็นสถาบันบัณฑิตศึกษาที่ศึกษารวมกันแต่ปัญหาอยู่ที่การลงทุนก่อสร้างอาคารสถาบัน เรื่องนี้จะเกี่ยวกับการรวมโรงเรียนเหล่าทั้งสามโดยทางอ้อม นั่นคือหากเกิดโรงเรียนรวมเหล่าของกองทัพไทยจริงทุกคนก็จะมาเรียนรวมกันที่โรงเรียนรวมเหล่าถึง ๔ ปีก่อนแยกย้ายกันไปแต่ละเหล่า โรงเรียนเตรียมทหารจึงหมดความจำเป็น เพราะจะไม่มีเหตุผลใดมาอ้างว่าโรงเรียนเตรียมทหารมีไว้เพื่อปลูกฝังความสามัคคีระหว่างเหล่าทัพอีกต่อไป หากยุบเลิกโรงเรียนเตรียมทหาร นำสถานที่นั้นแปลงเป็นสถาบันบัณฑิตศึกษาได้ทันที และยังอยู่ใกล้กันกับโรงเรียนรวมเหล่า (โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า) อีกด้วย การใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ก็จะสะดวกขึ้นและมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

๒.๗ นานาอารยประเทศใช้วิธีนี้กันมาก โดยเฉพาะประเทศที่มีงบประมาณน้อยหรือมีกองทัพขนาดเล็ก เช่น สิงคโปร์ ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย เยอรมัน เป็นต้น ข้อดีของรูปแบบการศึกษาแบบรวมการคือประหยัดงบประมาณ และทรัพยากรอย่างคุ้มค่าทั้งบุคลากรและเครื่องมือต่าง ๆ อีกทั้งยังเป็นการปลูกฝังความสามัคคีของหมู่เหล่าได้ ข้อเสียก็คืออาจจะไม่สามารถให้การฝึกศึกษาด้านวิชาชีพเฉพาะทางสำหรับแต่ละเหล่าทัพได้อย่างเต็มที่ เพราะการศึกษาในหลักสูตรปริญญาตรี ๔ ปี มีเนื้อหาค่อนข้างมาก โดยเฉพาะการศึกษาในสาขาวิศวกรรมศาสตร์หรือวิทยาศาสตร์ คงให้การฝึกอบรมในวิชาชีพเฉพาะทาง

ได้เพียงบางส่วน ซึ่งปัญหานี้ก็พอจะแก้ไขได้โดยการไปเน้นการฝึกศึกษาวิชาชีพเฉพาะทางกันในช่วง การศึกษาต่อเนื่องของแต่ละเหล่าทัพได้ต่อไป

ยังมีเหตุผลอื่น ๆ อีกที่พอจะยกมาสนับสนุนความเป็นไปได้ของการรวมโรงเรียนเหล่าเข้าด้วยกัน แต่ปัจจัยที่เห็นว่ามีน้ำหนักมากที่สุดก็คือนโยบายของรัฐบาล หากเอาจริงเอาจังกับการปรับโครงสร้าง หน่วยงานให้มีความกระตือรือร้น ลดความซ้ำซ้อน เพิ่มประสิทธิภาพ ฯลฯ การรวมโรงเรียนเหล่าก็เข้าทางของ รัฐบาลทันที หากเรามองในแง่ดี โดยไม่คิดต่อต้านการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยและสภาวะแวดล้อมในปัจจุบัน จะเห็นได้ว่า ความจริงรวมกันได้ก็ดี ยุทธศาสตร์และยุทธวิธีของการรวบรวมทั้งสามเหล่าทัพที่เป็นปัญหา กันมานานจะเกิดผลเป็นรูปธรรมง่ายขึ้น แม้ว่าการเตรียมบุคลากรขั้นต้นเพื่อผลิตนายทหารสัญญาบัตร ของกองทัพจะต้องมอบให้เป็นหน้าที่ของกลาโหม ไม่ใช่หน้าที่ของแต่ละเหล่าทัพ แต่ก็ยังได้ชื่อว่าเป็น นายทหารของกองทัพไทย แต่ละเหล่าทัพเพียงแต่รับบุคลากรที่เป็นบัณฑิตจากโรงเรียนรวมเหล่ามา เสริมสร้างความรู้และประสบการณ์ด้านวิชาชีพเฉพาะทางของแต่ละเหล่าทัพ ให้พร้อมจะปฏิบัติงานใน กองทัพได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

๓. ทางเลือกในการปรับตัวของโรงเรียนนายเรือ

หากสมมุติฐานของผู้เขียนในเรื่องการรวมโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ และโรงเรียนนายเรืออากาศเป็นจริง โรงเรียนนายเรือก็ต้องเริ่มคิดที่จะหาหนทางรองรับต่อไป การหาหนทาง รองรับนั้นมิใช่การต่อต้านความเปลี่ยนแปลงหรือฝืนกระแส ตอนนี้นักกระแสนการปฏิรูปส่วนราชการของรัฐบาล กำลังแรง หากเราเอาเรือเข้าไปขวางก็คงต้องล่มเป็นแน่ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในช่วงต้นว่า ถ้ารัฐบาลเอา จริงเอาจังในเรื่องนี้ ถึง แม้เราไม่เห็นด้วยหรือไม่คิดปรับเปลี่ยนตัวเอง ฝ่ายรัฐบาลก็จะช่วยเปลี่ยน ให้อย่างแน่นอน เราจะต้องเตรียมตัวเพื่อเสนอหนทางที่ไม่สวนกระแสและรักษาจุดมุ่งของเราไว้ให้ได้ มากที่สุด

การรักษาจุดมุ่งของกองทัพเรือ (กรณีที่จะต้องรวมโรงเรียนเหล่า) นั้น มิได้หมายถึงการคงสภาพ ปัจจุบัน (คือแยกโรงเรียนแต่ละเหล่าเหมือนในปัจจุบัน) แต่หมายถึงการหาหนทางที่จะทำให้กองทัพเรือ ได้บุคลากรที่มีคุณภาพเพียงพอจากโรงเรียนรวมเหล่า ซึ่งก็ต้องพิจารณากลไกและระบบการศึกษาของ โรงเรียนรวมเหล่า และปรับแต่งให้เป็นที่เราต้องการให้มากที่สุด แล้วจึงนำบุคลากรที่จบการศึกษา หลักสูตร ๔ ปี (จากโรงเรียนรวมเหล่า) มาฝึกศึกษาเพิ่มเติมในวิชาชีพทหารเรือโดยกองทัพเรือต่อไป

อย่างไรก็ตาม คนในกองทัพเรือหลายฝ่ายคงไม่เห็นด้วยกับการรวมเป็นโรงเรียนรวมเหล่า แต่หาก ต้องรวมกันจริง ๆ คงต้องตอบคำถามในประเด็นต่าง ๆ และหาทางออกกันต่อไป ตอนนี้สมมุติว่าผู้เขียน เป็นเจ้าหน้าที่ในคณะทำงานปรับโครงสร้างหน่วยศึกษาของกระทรวงกลาโหม และต้องตอบคำถามของ กองทัพเรือ ลองมาดูกันว่า จะมีคำอธิบายอย่างไรบ้าง

๓.๑ การรับสมัครและคัดเลือกนักเรียนเข้าศึกษาในโรงเรียนรวมเหล่าจะอย่างไร จะเป็นหน้าที่รับผิดชอบของกระทรวงกลาโหมหรือไม่ มีอะไรเป็นหลักประกันว่าเราจะได้บุคลากรที่ดีมีคุณภาพมาเป็นนายทหารเรือในอนาคต

ตอบว่า เรื่องนี้คงไม่ต้องกังวลนัก เพราะสมัยก่อนเมื่อประมาณปี พ.ศ.๒๕๒๖ ก็เคยทำกันมาแล้วในช่วงที่รับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๕ (ม.ศ.๕) เข้าศึกษาในโรงเรียนรวมเหล่า คือสอบรวมกันด้วยข้อสอบเหมือนกันแต่ให้ผู้สมัครเลือกไว้ก่อนว่าถ้าสอบได้จะเป็นนักเรียนของเหล่าใด หรือหากแต่ละเหล่าจะรับสมัครและคัดเลือกเองแล้วส่งเข้าไปศึกษาในโรงเรียนรวมเหล่าก็เป็นแนวทางที่ดี สำหรับผู้เขียนนั้น คิดว่าวิธีหลังน่าจะเหมาะสม

๓.๒ การฝึกศึกษาวิชาชีพทหารเรือทำอย่างไร เพราะทหารเรือไม่เหมือนทหารบกหรือทหารอากาศ ทหารเรือต้องใช้วิทยาการต่าง ๆ ในการปฏิบัติการกิจ โดยเฉพาะวิชาชีพด้านการเดินเรือ และต้องให้นักเรียนนายเรือมีประสบการณ์ทางเรือ มีความคงทนต่อสภาพความเป็นอยู่และการปฏิบัติการกิจในเรือ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ต้องเริ่มตั้งแต่ช่วงต้นของการศึกษา หากนำโรงเรียนนายเรือไปรวมเป็นโรงเรียนรวมเหล่า ก็ไม่สามารถสร้างสมวิทยาการและประสบการณ์เหล่านั้นได้

ตอบว่า ความต้องการของกองทัพเรือก็คือ การได้มาซึ่งบุคลากรที่มีคุณภาพเพียงพอ หรือนายทหารสัญญาบัตรที่มีคุณลักษณะเหมาะสมที่จะปฏิบัติการกิจต่าง ๆ ของกองทัพเรือได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น หากผลผลิตที่ได้เป็นไปตามที่คาดหวังแล้ว จะไปสร้างมาจากที่ไหนหรือโดยใครก็ไม่ใช่วิชาชีพสำคัญที่จะต้องคิดกันมาก ในกรณีที่ต้องนำหลักสูตรปริญญาตรี ๔ ปีของโรงเรียนนายเรือไปรวมกันไว้ที่โรงเรียนรวมเหล่า ก็คงต้องปล่อยให้ตามกระแสความเปลี่ยนแปลง การศึกษาเกี่ยวกับวิชาชีพทหารเรือ ก็ต้องเน้นเฉพาะทฤษฎีและหลักการที่จำเป็น เช่น การเดินเรือ เป็นต้น สำหรับเรื่องการฝึกฝนทักษะและประสบการณ์ในทะเลนั้น คงต้องใช้ช่วงเวลากลางภาคการศึกษานำนักเรียนนายเรือมาฝึกภาคทะเลหรือฝึกภาคในด้านอื่น ๆ ซึ่งก็คงไม่แตกต่างกันกับการดำเนินการในปัจจุบันนัก หลังจากจบการศึกษาหลักสูตร ๔ ปีแล้ว จึงนำบัณฑิตที่จบการศึกษา มาฝึกศึกษาวิชาชีพทหารเรือที่โรงเรียนนายเรือต่อเนื่องอีก ๑-๒ ปี เพื่อสร้างนายทหารเรือที่มีคุณลักษณะตามที่เรารต้องการต่อไป กล่าวโดยสรุปคือ โรงเรียนนายเรือต้องปรับเปลี่ยนบทบาทเป็นโรงเรียนทำการนายทหารเรือนั่นเอง (รูปแบบการศึกษานี้ก็คือรูปแบบของประเทศญี่ปุ่น)

๓.๓ การรวมการจะประหยัดงบประมาณและเพิ่มประสิทธิภาพจริงหรือ ในเมื่อนักเรียนก็ไม่ได้ลดจำนวนลง ความจำเป็นเรื่องเครื่องมือ อุปกรณ์ รวมทั้งครูอาจารย์คงเท่าเดิมหรืออาจมากขึ้น บุคลากรมาจากเหล่าต่าง ๆ จะทำให้คุณภาพของบัณฑิตดีขึ้นจริงหรือ การบริหารงานก็อาจต้องประสิทธิภาพ เพราะนักเรียนในส่วนของกองทัพเรือคงไม่ได้รับการเอาใจใส่หรือได้รับการฝึกอบรมตามที่เรารต้องการ

ตอบว่า จริงอยู่จำนวนนักเรียน ครูอาจารย์ ห้องเรียน ห้องทดลอง หรือสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ก็คงไม่ได้ลดลงจาก ๓ เหลือ ๑ แต่ก็เชื่อได้เลยว่า คงไม่ต้องเตรียม ๓ ส่วนอย่างทุกวันนี้ เช่น

กรณีการศึกษาในสาขาวิศวกรรมไฟฟ้า ครูอาจารย์ของทั้งสามเหล่าทัพ คงไม่ได้ลดลงเหลือเพียง ๑ ใน ๓ แต่ก็คงลดลงให้เหลือ ๒ ใน ๓ ได้ ห้องทดลองและเครื่องมือต่าง ๆ ก็คงไม่ต้องเตรียมไว้ถึง ๓ ห้อง หรือ ๓ ชุด เป็นต้น สำหรับการบริหารการศึกษานั้น เป็นเรื่องที่นอกเหนือจากระบบการศึกษา หากข้าราชการทุกคนไม่ติดยึดกับความเป็นตัวตน ก็จะช่วยแก้ปัญหานี้ได้ แต่หากยังติดยึดอยู่กับสิ่งเหล่านี้ ไม่ว่าจะอยู่ที่ใดก็ย่อมสร้างปัญหาไปทุกที่ ตอนนี้อาจบอกไม่ได้ว่า เมื่อเป็นโรงเรียนรวมเหล่าแล้วจะต้องสำเร็จสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพสูงสุด แต่สิ่งสำคัญคือ เราควรต้องสร้างและพัฒนาให้ดีที่สุดและมีประสิทธิภาพสูงสุด ทั้งนี้ทั้งนั้นขึ้นอยู่กับความตั้งใจของผู้บริหารและครูอาจารย์ทุกคน ไม่ใช่ระบบการศึกษา

๓.๔ แบบนี้ก็คิดแล้วไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลง กองทัพเรือซึ่งเป็นผู้ใช้พอใจแบบนี้ ทำไมต้องมาก้าวก้าวกันหรือเปลี่ยนแปลงด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนนายเรือเป็นสถาบันที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระมหากรุณาธิคุณโปรดฯ ให้ก่อตั้งขึ้น จะมาทำลายเสียในยุคนี้หรือ

ตอบว่า โรงเรียนนายเรือมิได้ถูกยุบเลิกแต่อย่างใด หากมีการรวมหลักสูตร ๔ ปีไปไว้ที่โรงเรียนรวมเหล่า โรงเรียนนายเรือก็ยังคงมีบทบาทสำคัญในการให้การศึกษาดูแลฝึกอบรบวิชาชีพทหารเรือแก่บัณฑิตที่รับช่วงต่อมาจากโรงเรียนรวมเหล่า และจะสามารถฝึกศึกษาได้อย่างเต็มที่กว่าปัจจุบันเสียด้วยซ้ำไป เพราะจะเป็นการฝึกศึกษาเฉพาะวิชาการและวิชาชีพที่จำเป็นต่อการปฏิบัติภารกิจในกองทัพเรือ ซึ่งก็เหมือนกับการศึกษาของโรงเรียนนายเรือในอดีตนั่นเอง ดังนั้น ไม่ต้องตระหนกหรือเกรงไปว่าโรงเรียนนายเรือจะถูกยุบเลิก แต่โรงเรียนนายเรือจะกลับไปสู่บทบาทที่แท้จริงของการสร้างนายทหารเรือที่สำคัญอย่างยี่ดมั่นถึมมั่นมากนัก เพราะความพอใจของกองทัพเรือเพียงอย่างเดียวไม่มีน้ำหนักพอที่จะตัดทอนกระแสความเปลี่ยนแปลงได้ ตอนนี้อาจต้องคิดกันระดับกองทัพไทย มิใช่กองทัพใดกองทัพหนึ่ง หน้าที่ของพวกเราคือ คิดในสิ่งที่จะเพิ่มสมรรถนะและศักยภาพในการป้องกันประเทศของกองทัพไทยกันดีกว่า

๓.๕ มีรูปแบบหรือทางเลือกอื่น ๆ อีกหรือไม่ เช่น การศึกษารวมเฉพาะปีแรก หรือสองปีแรก การรับบัณฑิตที่จบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยมาฝึกศึกษาวิชาชีพทหารเรือที่โรงเรียนนายเรือเลยจะไม่ดีกว่าหรือ

ตอบว่า แนวคิดอื่น ๆ ก็มีบ้าง แต่คงเป็นรูปแบบที่ซับซ้อน ยากแก่การควบคุม หรือการรับบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยมาฝึกอบรบวิชาชีพทหารเรือก็ไม่เลวนัก แต่หากต้องการให้บุคลากรทั้งสามเหล่าทัพมีความคุ้นเคยกัน และสามารถประสานงานกันอย่างสามัคคี ก็คงต้องอาศัยการใช้ชีวิตร่วมกันในสถานศึกษาเดียวกัน กองทัพเรืออาจรับบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยทั่วไปมาเพิ่มเติมในช่วงการฝึกศึกษาวิชาชีพทหารเรือของโรงเรียนนายเรือได้ แต่คงต้องใช้เวลาศึกษามากกว่านี้

ความจริงแล้ว คงมีปัญหาหรือคำถามมากกว่านี้ แต่ผู้เขียนขอกล่าวเพียงนี้ก่อน และต้องขอยกตัวไว้อีกครั้งว่า ผู้เขียนยังไม่ได้บอกว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับการรวมโรงเรียนเหล่า เพียงแต่ถ้าสมมุติว่า

หากเป็นเช่นนั้นจริง เราจะต้องคิดหรือเตรียมตัวอย่างไร เรื่องนี้อาจเป็นเรื่องที่ไม่มีโอกาสเป็นไปได้เลย หรืออาจเป็นจริงในอนาคตอันใกล้ก็ได้ ต้องติดตามดูความเป็นไปอย่างใกล้ชิดต่อไป

๔. คิดใหม่ทำใหม่

ระยะนี้ไม่ว่ากองทัพเรือหรือกองทัพอื่น ๆ คงกำลังสาละวนอยู่กับการพิจารณาปรับโครงสร้าง กองทัพตามนโยบายของรัฐบาล และไม่ว่ากองทัพไหน ๆ ก็คงไม่ยากเงื่อนไขของตัวเอง แต่ผู้ใหญ่ในกระทรวงกลาโหมก็ได้เปรยเตือนออกมาบ้างแล้วว่า “วิธีการที่คิดว่าดีที่สุดและเคยใช้ได้ผลในอดีต นั้น มิได้หมายความว่า จะใช้ได้ผลในยุคนี้อันนี้สมยอมไป ขอให้พวกเรายอมรับความจริงกันเถอะว่า เราทำงานกันอย่างมีประสิทธิภาพจริงหรือไม่ ตอนนี้องค์ทัพไทยของเราก็เหมือนผู้ป่วยที่มีโรคเรื้อรังรอการผ่าตัดอยู่ และหากต้องแก้ไขหรือปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้น ก็คงต้องยอมเจ็บกันบ้าง เพื่ออนาคตรุ่งหลังและเพื่อประเทศชาติ” ผู้เขียนเองเมื่อได้ยินได้ฟังดังนี้แล้วก็พอจะเข้าใจและเข้าใจได้ว่า โลกนี้เป็นอนิจจัง ทุกสิ่งทุกอย่างย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามวิวัฒนาการของสังคมโลก ขอเพียงเราไม่ยึดมั่นถือมั่นใน “อัตตา” และ “อัตรา” จะทำอะไร ๆ ก็คงจะง่ายขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ทุกวันนี้
